

De luchtmacht telt mee

Ingo Janssen

In navolging van andere meetnetten (vogels, vlinders) heeft nu ook het Meetnet Reptielen trajecten op terreinen van de Koninklijke Luchtmacht.

Dit voorjaar bezochten we enkele bases om er trajecten uit te zetten. Deze zullen gemonitord worden door militairen die normaliter bezig zijn om vogels van de startbanen weg te houden.

De verwachtingen bij ons waren hoog gespannen want zoals de meeste militaire terreinen waren ook deze bases een witte vlek wat betreft het voorkomen van reptielen. Daar is nu verandering in gekomen: op alle drie de bases zijn reptielen gezien.

Vliegbasis Woensdrecht

Deze basis in West-Brabant bezochten we samen met regiocoördinator Rombout van Eekelen op 23 april 2002. Na identiteitscontroles aan de poort en meerdere koppen koffie in de kantine gingen we gewapend met schepnet en alarmpistool in een gecamoufleerd busje het veld in. De twee militairen die hier gaan monitoren, Gert-Jan Geleijns en Hans te Pas loodsten ons langs plekken waar zij wel eens hagedissen gezien hadden. Het traject dat hier is uitgezet loopt parallel aan de startbaan en volgt een geaccidenteerd bosrand met her en der hoge, oude struikheide. Die eerste ronde leverde 15 levendbarende hagedissen op.

Ronald Goris bij zijn traject op het terrein van luchtmachtbasis De Peel. Op de achtergrond Hawk raketten met een launcher, daarvoor een poel met heikikkers

De geplande monitoringsactiviteiten van Gert-Jan en Hans moesten vervolgens opgeschort worden door een onverwachts natuurgebeuren, namelijk een 'ritnaalden-explosie'! Daar kwamen zwermen kok- en zwartkopmeeuwen op af. Tsja, toen ging het echte werk voor: vogels verjagen voor veilig vliegverkeer.

Vliegbasis Deelen

Gelegen in één van de kerngebieden voor reptielen in Nederland heeft deze basis hoge potenties. Samen met regiocoördinator Ronald de Boer bezocht ik dit terrein op 25 april. Het was een van die vreemde dagen

gedurende eind april en begin mei: mistig en nevelig tot ± 13.00 uur, daarna brak de zon door. Ideale omstandigheden om de nieuwe monitoorder, Henk Heimans in te werken en een traject uit te zetten. De koffie werd uitgesteld, we gingen direct op pad. Enkele levendbarende hagedissen werden uit een betonnen put gered. Op een zeer fraaie helling met veel structuur in de vegetatie: verspreid staande bomen, oude, hoge struikheide, open zand, dood hout zagen we zowel een vrouwelijke als mannelijke zandhagedis die zich allebei koesterden in de net doorgebroken zon, alle gelegenheid

dus om ze te bekijken en te letten op de verschillen met de levendbarende hagedis. Op een struikheideveld in het verlengde van de startbaan werd ook nog een hazelworm ontdekt. Al met al een prima resultaat voor een verkennend bezoek!

Luchtmachtbasis De Peel

Half mei bezochten we vergezeld door Peel-kenner Domin Dalessi deze basis op de grens van Noord-Brabant en Limburg. Ook hier was de ontvangst hartelijk, ons bezoek was zelfs aangekondigd in de officiële agenda van deze basis! Na enkele koppen koffie in de "jagershut" gingen we samen met de nieuwe monitoorder Ronald Goris op pad. In de bermen van het defensiekanaal en een aansluitend heideveldje werden 77 levendbarende hagedissen geteld, een absoluut record binnen het Meetnet en dus een goed gekozen traject. Rondom dit heideveldje was een groep rekruten aan het oefenen, wat de

hagedissen niet stoorde. Op verzoek van Ronald is hier nog een tweede traject uitgezet, het paadje naar de kantine (foto). Ook daar zijn betrekkelijk veel (27) levendbarende hagedissen geteld.

Gladde slang

De drie terreinen van de Luchtmacht hebben gemeen dat ooit, in de buurt van de bases gladde slangen zijn waargenomen.

Omdat deze soort slechts mondjesmaat vertegenwoordigd is in het Meetnet een reden om blij te zijn met deze nieuwe trajecten. Tijdens onze oriënterende bezoeken zijn geen gladde slangen gezien, en om de kans op waarnemingen van deze 'moeilijke' soort te vergroten worden op het traject plaatjes uitgelegd.

In het najaar zullen deze terreinen nogmaals bezocht worden samen met echte gladde slang kenners. Wordt vervolgd dus.

GEEF DE RINGSLANG IN FRYSLÂN EEN KANS

Onder deze titel verscheen dit voorjaar een rapport van de hand van Hans van den Bogert. Dit rapport, waarin meer dan twintig jaar veldkennis van de auteur is verwerkt, is een zeer waardevol handvat voor de bescherming van de ringslang in Friesland. Bij de druk bezochte aanbieding van het rapport aan de provincie in het Aljemint, het Kongres- en stúdzjesintrum fan de Fryske Akademy gaf Hans een voordracht waarvan hier een korte samenvatting:

Voornaamste reden voor het schrijven van dit rapport was de onrustbarende achteruitgang van de ringslang in Friesland: kwam de ringslang vroeger overal in Friesland - met uitzondering van de klei- en weidegebieden - voor, tegenwoordig zijn ze verdwenen uit de Noordelijke- en Oostelijke zandgronden, uit Gaasterland en uit een groot deel van het lage midden. Door allerlei omstandigheden zijn ze teruggedrongen tot onder de lijn Lemmer - St. Nicolaasga - Gorredijk/Beetsterzwaag - Allardsoog.

De resterende populaties worden bedreigd door isolatie van de leefgebieden en toenemende recreatiedruk. De in detail uitgewerkte voorstellen in dit rapport beogen deze versnipperde en bedreigde

leefgebieden weer te versterken en met elkaar in verbinding te brengen zodat de ringslang vanuit een metapopulatiestructuur het verloren leefgebied kan heroveren. Dit hoeft geen grote financiële consequenties te hebben want naast de aanleg van enkele poelen en broeihopen zijn de beschermingsplannen te realiseren binnen reeds bestaande natuurbeschermingsplannen zoals de Ecologische Hoofdstructuur, het plan Ecologische Verbindingszones in Friesland, de realisatie van de Natte As, het plan om de Friese en Overijsselse laagveenmoerassen met elkaar te verbinden, het Friese meren project, het project Integraal Waterbeheer Midden-Tjonger en de Ecologische Verbindingszones in het ROM-gebied. Allemaal plannen waarbij zonder al te hoge meerkosten het leefgebied van de ringslang sterk verbeterd kan worden en waarbij de ringslang, een geboren opportunist, de geboden kansen zeker niet onbenut zal laten!

(Een hartenkreet. Mèt Hans hopen we dat het niet bij mooie plannen blijft Red.)